3. પરીક્ષા

તાસ-3

વાક્યોનું શ્રુતલેખન :

(1) ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબ કાલના આવેલા છે.

(2) અમને ઓછી શિષ્યવૃત્તિ મેળવવાની છે ?

(3) એ જ મને કહેતો હતો કે વિદ્યાધિકારીના હેડક્લાર્ક છે.

(4) હેડમાસ્તર થઈને મારી મશ્કરી !

(5) મહાદેવે પૂરી શક્તિ અને સગર્વ શિષ્યવૃત્તિની પરીક્ષા આપી.

વાક્યોની ચકાસણી :

❖ બાળદોસ્તો, અહીં દેખાતાં વાક્યો જુઓ અને તમારી જાતે જ તેને તપાસો.

➢ જુઓ આ પહેલું વાક્ય.

(1) પહેલું વાક્ય છે : ઇન્સ્પેક્ટર સાહેબ કાલના આવેલા છે.

બાળદોસ્તો, આ સાદુવાક્ય છે. આ વાક્યને અંતે પૂર્ણવિરામ આવે અને 'ઇન્સ્પેક્ટર' શબ્દની જોડણી બરાબર જુઓ.

➢ હવે બીજું વાક્ય જુઓ.

(2) બીજું વાક્ય છે : અમને ઓછી શિષ્યવૃત્તિ મેળવવાની છે ?

બાળદોસ્તો, આ વાક્ય પ્રશ્નાર્થવાક્ય છે, તેથી વાક્યને અંતે પ્રશ્નાર્થચિહ્ન મૂકવું પડે. અહીં ખાસ 'શિષ્યવૃત્તિ' શબ્દની જોડણી જુઓ.

➢ હવે ત્રીજું વાક્ય જુઓ.

(3) ત્રીજું વાક્ય છે : એ જ મને કહેતો હતો કે વિદ્યાધિકારીના હેડક્લાર્ક છે.

આ વાક્ય પણ સાદુવાક્ય છે, પરંતુ તેમાં 'એ' અને 'જ' છૂટા લખવા પડે. અહીં પણ 'વિદ્યાધિકારી' અને 'હેડક્લાર્ક' શબ્દોની જોડણી બરાબર જુઓ તથા વાક્યને અંતે પૂર્ણવિરામ મૂકેલ છે તે જુઓ.

3. પરીક્ષા

તાસ-3

- ➢ હવે ચોથું વાક્ય જુઓ.

(4) ચોથું વાક્ય છે : હેડમાસ્તર થઈને મારી મશ્કરી !

આ વાક્ય ઉદ્‌ગારવાક્ય છે, જેમાં વાક્યને અંતે ઉદ્‌ગારચિહ્‌ન મૂકેલ છે. અહીં ‘હેડમાસ્તર’ શબ્દ ભેગો લખાય છે તે જુઓ. ‘હેડમાસ્તર’ અને ‘મશ્કરી’ બંને શબ્દોની જોડણી બરાબર ચકાસો.

- ➢ હવે છેલ્લું વાક્ય જુઓ.

(5) છેલ્લું વાક્ય છે : મહાદેવે પૂરી શક્તિ અને સગર્વ શિષ્યવૃત્તિની પરીક્ષા આપી.

બાળદોસ્તો, આ વાક્યમાં ‘પૂરી’, ‘શક્તિ’, ‘સગર્વ’, ‘શિષ્યવૃત્તિની’ અને ‘પરીક્ષાની’ – એ બધાં શબ્દોની જોડણી ચકાસો તથા વાક્યનો પ્રકાર સાદુવાક્ય હોવાથી અંતે પૂર્ણવિરામ મૂકો.

શબ્દસમજૂતી :

મોલ	–	પાક
વાયરો	–	પવન
સાંભરવા માંડ્યો	–	એકઠું કરવા લાગ્યો.
વીંજણો	–	પંખો
ધણ	–	ગાયોનું ટોળું
શિષ્યવૃત્તિ	–	તેજસ્વી વિદ્યાર્થીને અભ્યાસ માટે મળતી આર્થિક રકમ
વિદ્યાધિકારી	–	કેળવણી અધિકારી
હેડક્લાર્ક	–	મુખ્ય કારકુન
ઉંબીઓ	–	ઘઉં, જવ ઇત્યાદિ ધાન્યનાં ડૂંડા
પસવારતાં	–	પંપાળતાં
હરાયું	–	રખડતું, છૂટું ફરતું, અંકુશ વગરનું
મસ્તાન	–	મદભર્યું
ઢેફાં	–	સૂકી માટીના મોટા ગાંગડા

લાડનાં લટકાં	–	ગમતી બાબત
સોટું	–	સોટી, લાકડી
ખારીલા	–	ઈર્ષ્યાળુ
ગભરુ જીવ	–	નિર્દોષ, ભોળો જીવ
જમ	–	યમ (અહીં) મૃત્યુ
સરવાણી	–	નાનું ઝરણું

રૂઢિપ્રયોગોની સમજૂતી :

ટાપસી પૂરવી	–	ચાલતી વાતને ટેકો આપવો.
પાટી મેલાવવી	–	દોડાવવું.
પસીનામાં રેબઝેબ થઈ જવું	–	પરસેવે લથબથ થઈ જવું.
માઝા મૂકવી	–	મર્યાદા ત્યજી દેવી.
ખાલી ઘોડા દોડાવવા	–	નકામા વિચારો કરવા.
ગામનું નાક રહેવું	–	ગામની પ્રતિષ્ઠા સચવાવી.
જીભના ઝપાટા મારવા	–	ગપ્પાં મારવા.
કાપલો કાઢી નાખવો	–	બધું ખાઈ જવું.
આ પા કે પેલી પા	–	કોઈ પણ પ્રકારની પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા તૈયાર રહેવું.

કહેવતોની સમજૂતી :

મામાનું ઘર કેટલે તો દીવો બળે એટલે	–	વખત આવ્યો ખરેખર શું છે તેની ખબર પડી જવી.
દશેરાએ ઘોડું ન દોડવું	–	ખરે સમયે ઉપયોગમાં ન લાગવું.